

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 32/2024)

София, 21 август 2024 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 15.08.2024 г.	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Реколта от слънчоглед и царевица за зърно.....	4
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди.....	5
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	6
1.5	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	7
2.1	Зърнени и маслодайни култури	7
2.2	Плодове и зеленчуци	7
3.	Цени	9
3.1	Зърнени и маслодайни култури	9
3.2	Плодове и зеленчуци	10

Забележки: Материалът включва оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) и общински служби по земеделие, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството към 15.08.2024 г.

1.1 Реколта от есенници

По оперативни данни, към средата на м. август 2024 г. жътвата на основните есенни култури е приключила в почти цялата страна. При близо 100% реколтирани площи, продукцията от пшеница възлиза на малко над 6,7 млн. тона - с 2,6% над нивото отпреди една година, поради повишения среден добив от декар. Съществено по-големият размер на засетите площи с ечемик за реколта `2024 в комбинация с леко увеличение на продуктивността от декар водят до ръст на производството с 40,2% на годишна база. Прибраните до момента количества маслодайна рапица, ръж и тритикале остават под миналогодишните, съответно с 26,2%, с 21,7% и 3,4%.

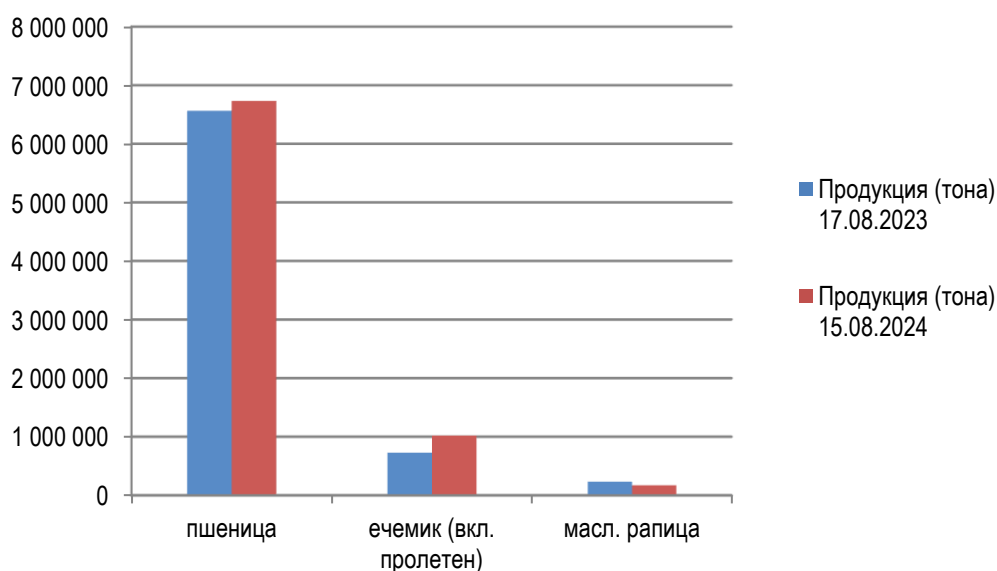
Реколта от есенници към 15.08.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 214 462	1 189 423	1 207 602	1 186 769	6 563 634	6 731 593	544	567	-2,1%	-1,7%	2,6%	4,2%
ечемик (вкл. пролетен)	137 729	188 187	137 009	188 035	726 783	1 018 747	530	542	36,6%	37,2%	40,2%	2,3%
маслодайна рапица	88 616	69 132	88 487	69 132	232 550	171 682	263	248	-22,0%	-21,9%	-26,2%	-5,7%
ръж	8 025	6 357	7 297	6 034	18 008	14 096	247	234	-20,8%	-17,3%	-21,7%	-5,3%
тритикале	21 251	19 859	20 198	18 936	75 801	73 186	375	386	-6,6%	-6,2%	-3,4%	2,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 15.08.2024 г., сравнено със същия период на 2023 г.

1.2 Реколта от слънчоглед и царевица за зърно

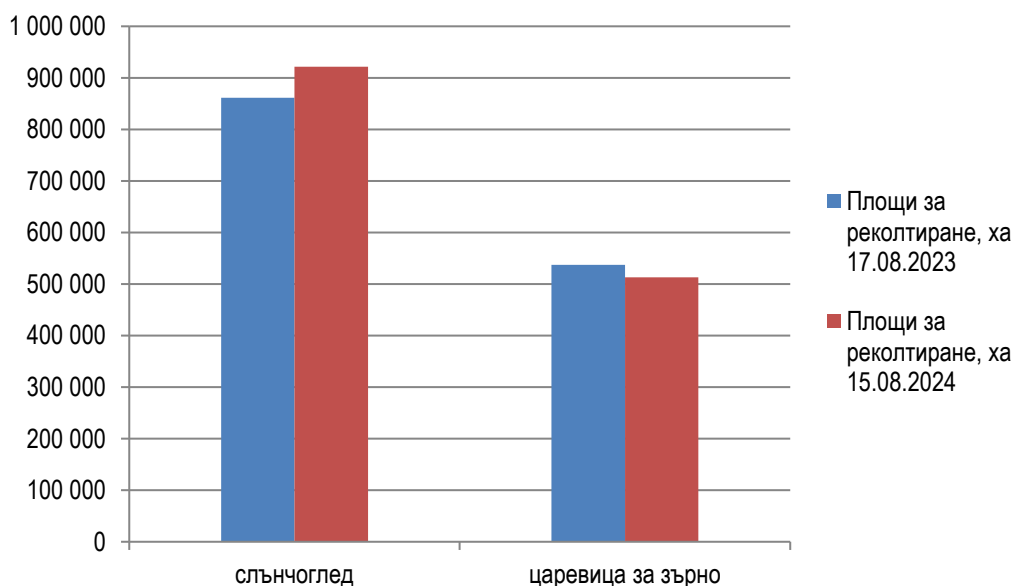
При значително по-бърз темп на реколтиране на площите през настоящата година, засега продукцията от маслодаен слънчоглед изпреварва няколкократно отчетената по същото време на 2023 г. Кампанията по прибиране на реколта `2024 от царевица за зърно е все още в начална фаза, като досега са добити 5 528 тона.

Реколта от слънчоглед и царевица за зърно към 15.08.2024 г., ха

	Площи за реколтиране, ха		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
слънчоглед	861 182	921 435	12 771	89 883	22 340	113 127	175	126	7,0%	603,8%	406,4%	-28,0%
царевица за зърно	537 070	513 293	-	1 815	-	5 528	-	305	-4,4%	-	-	-

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

Площи за реколтиране със слънчоглед и царевица за зърно към 15.08.2024 г., сравнено със същия период на 2023 г.

Събраните количества тютюн от типовете „Бърлей“ и „Виржиния“ са съответно с 3,5% и над два пъти повече спрямо година по-рано. На този етап и при двата типа се отчитат повече реколтирани площи, а при тип „Виржиния“ – и по-висок среден добив. Засега производството на Ориенталски тютюн изостава с 11,2% на годишна база.

Площи и производство на тютюн към 15.08.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	2 288	2 081	2 210	2 033	2 535	2 250	115	111	-9,0%	-8,0%	-11,2%	-3,5%
Тютюн-Виржиния	431	468	221	355	161	373	73	105	8,6%	60,6%	131,7%	43,8%
Тютюн-Бърлей	140	192	132	145	200	207	152	143	37,1%	9,8%	3,5%	-5,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Според последните оперативни данни, производството на домати, дини и пъпеши на открито е съответно със 77,6%, 74,1% и 21,4% над нивото отпреди една година. При дините и пъпешите това се дължи на по-големия размер реколтирани площи до момента (донякъде свързано с по-ранния старт на беритбата тази година), а при доматите – основно на повишената продуктивност от декар. Засега се отчита по-малко продукция от открити площи от ягоди (с 1,5%), пипер (с 9,1%), картофи (с 14,8%), краставици (с 20,4%) и зеле (с 22,9%).

От началото на 2024 г. досега в оранжерии са произведени 30,3 хил. тона домати и 31,9 хил. тона краставици, което е съответно с 23,8% и 12,9% по-малко на годишна база.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 15.08.2024 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	7 483	6 476	2 007	1 748	34 339	29 252	1 711	1 673	-13,5%	-12,9%	-14,8%	-2,2%
Зеле	1 410	1 184	225	156	3 753	2 893	1 668	1 854	-16,0%	-30,7%	-22,9%	11,2%
Дини	3 653	5 344	2 472	4 274	39 989	69 605	1 618	1 629	46,3%	72,9%	74,1%	0,7%
Пъпеши	2 867	3 215	1 964	2 463	14 741	17 898	751	727	12,1%	25,4%	21,4%	-3,2%
Пипер на открито	2 248	2 059	1 039	1 010	7 711	7 010	742	694	-8,4%	-2,8%	-9,1%	-6,5%
Домати на открито	2 149	1 961	1 034	1 118	10 561	18 755	1 021	1 678	-8,7%	8,1%	77,6%	64,3%
Краставици на открито*	378	397	286	296	4 080	3 249	1 427	1 098	5,0%	3,5%	-20,4%	-23,1%
Ягоди на открито	879	856	853	843	5 895	5 806	691	689	-2,6%	-1,2%	-1,5%	-0,3%
Домати в оранжерии	525	476	447	406	39 824	30 341	8 909	7 473	-9,3%	-9,2%	-23,8%	-16,1%
Краставици в оранжерии	391	372	329	305	36 577	31 852	11 118	10 443	-4,9%	-7,3%	-12,9%	-6,1%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

* Включва и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Отразявайки най-вече по-големия размер реколтирани площи, към средата на м. август 2024 г. прибраните количества вишни, сливи, кайсии, десертно грозде, малини, праскови и круши бележат ръст в границите от 14,2% (вишни) до над два пъти (праскови и круши) спрямо година по-рано. При почти всички от тези култури (с изключение на гроздето) се наблюдава и увеличение на средните добиви от единица площ.

Вследствие на по-бавен темп на беритбата и по-слаба продуктивност от декар до момента, на този етап производството на ябълки изостава с 54,2% на годишна база.

Площи и производство от трайни насаждения към 15.08.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
									Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024				
ябълки	4 285	4 164	18	11	155	71	861	645	-2,8%	-38,9%	-54,2%	-25,1%
круши	581	640	30	61	163	366	543	600	10,2%	103,3%	124,5%	10,5%
праскови	1 818	2 548	1 060	2 155	6 743	14 609	636	678	40,2%	103,3%	116,7%	6,6%
сливи	9 375	9 489	1 303	1 712	6 330	8 841	486	516	1,2%	31,4%	39,7%	6,2%
кайсии	2 354	2 877	2 185	2 866	11 283	15 991	516	558	22,2%	31,2%	41,7%	8,1%
череша	9 920	10 210	9 850	10 209	46 329	50 315	470	493	2,9%	3,6%	8,6%	4,9%
вишни	1 024	1 108	1 008	1 108	3 280	3 746	325	338	8,2%	9,9%	14,2%	4,0%
малини	1 734	1 759	707	1 097	1 767	3 303	250	301	1,4%	55,2%	86,9%	20,4%
лозя десертни	2 687	2 623	77	136	336	522	436	384	-2,4%	76,6%	55,4%	-11,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

1.5 Площи и производство от етерично-маслени култури

Към 15 август 2024 г. продукцията от лавандулови насаждения е с 27,5% по-малко на годишна база, като се отчита намаление както на реколтираните площи, така и на средния добив от декар.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 15.08.2024 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
									Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024	17.08.2023	15.08.2024				
лавандула	13 578	10 983	13 250	10 321	53 661	38 931	405	377	-19,1%	-22,1%	-27,5%	-6,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“, ИСАК и ОСЗ, обработени от МЗХ

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през периода юли 2023 г. – май 2024 г. са изнесени 5 221,9 хил. тона пшеница, 455,3 хил. тона ечемик и 116,7 хил. тона рапица. Сравнението с аналогичния период на миналия сезон сочи повече от двукратен ръст на експорта на ечемик. При пшеницата също е налице увеличение, макар и по-умерено - с 47,9%, докато износьт на рапица спада с 47,9%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

Общият износ на царевица за зърно за първите девет месеца на пазарната 2023/24 година (септември 2023 г. – май 2024 г.) се свива със 17,4% спрямо година по-рано, до 780,2 хил. тона, а този на слънчоглед - с 9,2%, до 541,5 хил. тона.

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

През периода юли 2023 г. – май 2024 г. от чужбина са доставени 99 хил. тона пшеница и 134,2 хил. тона рапица, което е респективно с 86% и с повече от три пъти над нивото отпреди една година. Реализираният импорт на ечемик през периода възлиза на малко над хиляда тона, при 6,2 хил. тона по същото време на миналия сезон.

Внос на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

За деветте месеца на пазарната 2023/2024 година се наблюдава спад на вноса на царевица и слънчоглед на годишна база - съответно с 28,7%, до 30,3 хил. тона и с 14,7%, до 599,2 хил. тона.

2.2 Плодове и зеленчуци

От януари до май 2024 г. в страната са внесени с 8,8% по-малко пресни зеленчуци (142,9 хил. тона) спрямо същия период на 2023 г. и с 9,2% повече пресни плодове (157,3 хил. тона).

Понижението на общия внос при зеленчуците се дължи основно на по-малките доставки на картофи (с 5,7 хил. тона или 18,4%) и на краставици и корнишони (с 4,3 хил. тона или 23,5%). Намаление се отчита и при вноса на сладки пиперки, домати, тиквички, лукови зеленчуци, патладжан и бобови зеленчуци - с между 0,4% (сладки пиперки) и 24,7% (бобови зеленчуци). Същевременно, нарастват влезлите в страната количества зеле (с 2,6%), гъби (с 3%), моркови и репи (с 9,4%) и марули (с 27%).

**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - май 2024 г.,
сравнено със същия период на 2023 г., тона**

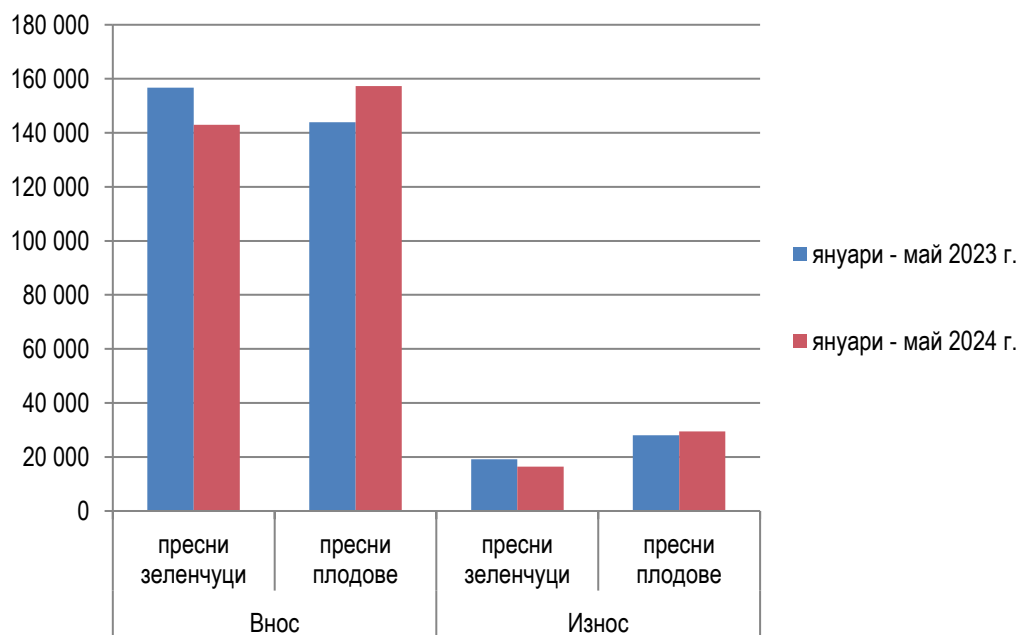
Поток	Продукти	януари – май 2023	януари – май 2024	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	156 699	142 942	-8,8%
	пресни плодове	143 968	157 271	9,2%
Износ	пресни зеленчуци	19 108	16 406	-14,1%
	пресни плодове	27 979	29 432	5,2%

Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2023 г. и 2024 г.), обработени от МЗХ

Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.

При пресните плодове водещ остава вносът на цитрусови плодове и банани - общо 93,1 хил. тона (59,2% от целия внос на пресни плодове за периода), което е с 1,6% по-малко на годишна база. Голям дял (17,6%) заемат и ябълките, чийто внос се увеличава с 6,2 хил. тона или 28,8% (до 27,7 хил. тона). Сред останалите плодове, внасяни в по-значими количества по това време на годината, импорът на дини и праскови нараства няколкократно спрямо петте месеца на 2023 г., а този на круши, кайсии, пъпеши, черупкови плодове и грозде – с от 8,3% (круши) до 66,8% (грозде). По-малко са доставените отвън ягоди (с 13,7%), киви (с 39,6%) и малини (с 42,2%).

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Предварителните данни за първите пет месеца на 2024 г. сочат понижение на износа на пресни зеленчуци с 14,1% на годишна база, до 16,4 хил. тона и увеличение на този на пресни плодове с 5,2%, до 29,3 хил. тона.

Намалението на общия износ на пресни зеленчуци е основно вследствие на свитата реализация на домати (с 1,5 хил. тона или 15,1%) и краставици (с 1,2 хил. тона или 32,2%). Изнесените количества тиквички, зеле и патладжани са съответно с 9,5%, 35,3% и 84,7% под нивата отпреди една година. Увеличение се наблюдава при износа на сладки пиперки (с 6,5%), картофи (23,1%), лукови зеленчуци (35,6%) и моркови и репи (близо четири пъти).

Отчетеният износ на пресни плодове през първите пет месеца на 2024 г. включва предимно реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. най-вече цитрусови плодове – 21,8 хил. тона, с близо 2 хил. тона (8,2%) по-малко спрямо същия период на 2023 г. Спадат и реализираните извън страната количества ягоди и дюли, съответно с 34,6% и 91,6%. Същевременно, експортът на дини, грозде, пъпеши, ябълки, сливи и череши нараства няколкократно, а този на круши, черупкови плодове, праскови и кайсии – в границите от 27,2% (круши) до 83% (кайсии).

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 14 август 2024 г. изкупните цени на фуражната пшеница и царевицата се понижават съответно с 0,3% и 4,4% спрямо предходната седмица. При останалите основни зърнени и маслодайни култури се отчита леко поскъпване на седмична база, в рамките на 0,1% (рапица) - 0,9% (хлебна пшеница).

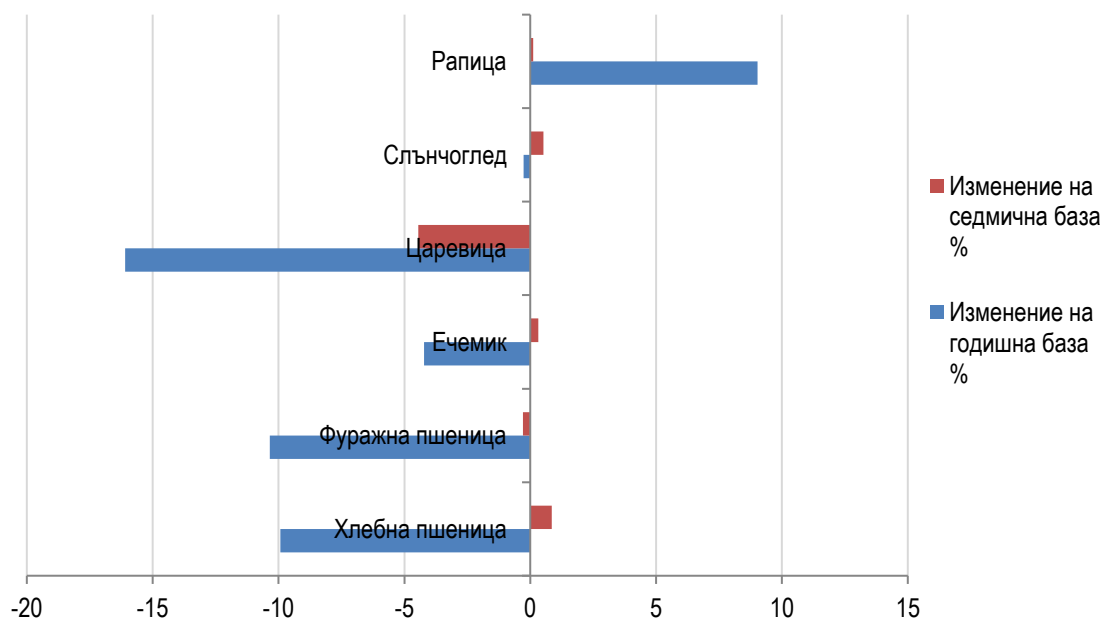
Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 07.08.2024 г., лв./тон без ДДС

	16.08.2023	07.08.2024	14.08.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	393	351	354	-9,9	0,9
Фуражна пшеница	377	339	338	-10,3	-0,3
Ечемик	332	317	318	-4,2	0,3
Царевица	410	360	344	-16,1	-4,4
Слънчоглед	761	755	759	-0,3	0,5
Рапица	775	844	845	9,0	0,1

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ
* няма данни

Сравнявайки с аналогичния период на 2023 г., цените на зърнените култури са спаднали с между 4,2% (ечемик) и 16,1% (царевица). Слънчогледът се търгува с минималните 0,3% по-евтино спрямо миналата година, докато рапицата е поскъпнала с 9%.

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури
към 14.08.2024 г.**

3.2 Плодове и зеленчуци

През последната седмица на тържищата в страната се наблюдава намаление на цените на картофите, прасковите, зеления пипер, пъпешите, оранжерийните краставици и дините с от 0,9% (картофи) до 7,4% (дини). Единствено при оранжерийните домати и зелето се отчитат по-високи ценови стойности спрямо предходната седмица, съответно с 1,1% и 9,1%.

Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.08.2024 г., лв./кг

	18.08.2023	09.08.2024	16.08.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,37	1,08	1,07	-21,9	-0,9
домати (оранжерийни)	2,38	2,66	2,69	13,0	1,1
домати (открити площи)	*	*	1,76	-	-
домати (внос)	*	*	*	-	-
краставици (оранжерийни)	2,72	3,11	2,95	8,5	-5,1
краставици (внос)	*	2,84	*	-	-
пипер (зелен)	1,87	1,86	1,81	-3,2	-2,7
пипер (червен)	2,46	*	*	-	-
зеле	1,20	0,99	1,08	-10,0	9,1
дини	0,82	0,68	0,63	-23,2	-7,4
пъпеш	1,43	1,10	1,06	-25,9	-3,6
праскови	2,58	2,32	2,28	-11,6	-1,7

	18.08.2023	09.08.2024	16.08.2024	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
череша	*	*	*	-	-
ябълки (внос)	1,91	*	*	-	-
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ

* няма данни

Спрямо година по-рано, към 16 август 2024 г. по-скъпо се предлагат оранжерийните краставици - с 8,5% и домати - с 13%. Цените на зеления пипер, зелето, прасковите, картофите, дините и пъпешите са с между 3,2% (зелен пипер) и 25,9% (пъпеша) под миналогодишните нива.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 16.08.2024 г.

